

Bál Gangádhar Lókmanja Tilak (1856 – 1920)

1856 – narozen v Ratnagíri v Bombaji

1867 – přestěhování do Púné

od 1873 - 1879 Studium na Deccan College

1880 – New English School v Púné

1881 – časopisy *Késari* (maráthí, zaměřené na masy – nejrozšířenější plátek v Púné a okolí) a *Maratha* (anglicky, zaměřené na vzdělanou elitu)

1882 – první věznění za podvracení (vlády), druhé 1897, třetí 1908-1914

1883 – The Orion – o dataci véd

1884 – založil Deccan Education Society – nezávislá na vládní podpoře a vlivu

1885 – založil Fergusson College

1887 – kontroverse s Agarkarem ohledně *sociální reformy* – Agarkar se stahuje z časopisů *Késari* a *Maratha*:

Agarkar: Sociální reforma musí předcházet politické samostatnosti, protože je základem progresivní demokratické společnosti.

Tilak: Překážkou rozvoje je cizí nadvláda, reforma může začít teprve ve stavu svarádže.

Reforma – dlouhodobý proces bez jasného završení.

Nestačí jen dílčí reforma a reforma pro elitu (vdovské sňatky, snížení sňatkového věku), ale celková reforma kastovní společnosti (myslel si Agarkar).

Ne sociální reforma prostřednictvím zákonů, ale reforma zdola:

Dej lidem svarádž, demokracii a vzdělání, a vyžádají si rovnost

- 1891 – opozice ke Consent Billu – zákonné zvýšení věku pro manželství na 12 let u dívek (přitom sám propagoval zvýšení na 16/dívky, 20/chlapci)

Rovnost = společnost čtyř varn nikoliv podle narození, ale podle schopností (společnost jako organismus)

- kasty – zdroj nejednotnosti ve společnosti, ale násilné rozbití kast stejně tak (není v zájmu národního zápasu)

Reforma nikoliv ze západních (liberálních) zdrojů, ale ze zdrojů tradice – védské náboženství a Bhagavadgíta

- pramánja buddhir védéšu, sáadhanám anékatá, upásjánám anijamah, état dharmasja lakšanam (definice, znak) → tolerance, mnohostrannost pravdy
- národní vědomí může být vybudováno jen na základě hodnot vlastních indické kultury

Vzdělání – zásadní aspekt reformy – reforma jsou prázdné řeči, dokud jsou masy lidí nevzdělané

Jako otec nacionalismu

„Freedom is my birth-right“ - ale dlouhodobý proces – třeba oddané služby bez ohledu na ovoce (niškám karma) a připravenosti k obětem (karmajóga zdůvodněná Gítou)

1895 – převzetí kontroly nad *Sarvadžanik sabhou* v Púné

- podařilo se mu prosadit oddělení jednání Sociální konference (sociálně reformní) a Indického národního kongresu (politicky orientovaný)

1896 – začínají veřejné oslavy Ganapati utsavu (10 dní) a Šivádží utsavu

1896-97 – vede kampaň proti povinnosti platit daně rolníky v době neúrody

Kongres – místo učených řečí a občasných petic má jednat – pracovat kontinuálně a energicky -

- „Militancy not mendicancy“

Lal-Bal-Pal – Lala Ládžpat Ráj, Bipinčandra Pál a Tilak – extrémní křídlo v Kongresu

V době rozdělení Bengálska (1906) - významný advokát bojkotu institucí (rezistence jako forma neozbrojeného odporu), svadéší, národního vzdělávání, svarádže – nejen jako nástroj anulace rozdělení, ale jako program pro vytvoření národního vědomí a solidarity

Cíle kampaně za pasivní resistenci:

a) zničit převládající dojem nezníčitelnosti britské moci

b) podpořit vznik vášnivé lásky ke svobodě a ducha obětování a připravenosti trpět za vlastní zemi

c) získat nezávislost Indie

1908-1914 – uvěznění v Mandalaj – práce na *Gítarahasja* (1915) – po návratu z vězení národní hrdina

1916 – iniciátor dohody s muslimy na spolupráci na Kongresu v Lucknow

1916 – inicioval Ligu za vlastní vládu (spolupracoval s Annie Besant)

v době války podporoval angažovanost Indů v britských silách a apeloval, aby z toho Indové vytěžili politický kapitál

1918 – 1919 – v Británii, po návratu – podpora Gándího hnutí „nespolupráce“.

Bhagavadgíta a filosofie Tilakova nacionalismu

- svůj úděl – pečovat o duchovní i materiální blahobyt sebe, své rodiny, své země nemůžeš potud, pokud nemůžeš rozhodovat o svých vlastních záležitostech (dokud nemůžeš rozhodovat, jestli tvé daně půjdou na školy pro tvé děti, nebo odsáty do Anglie.

- dokud nad tebou vládne anglická – a ne indická – byrokracie, nemůžeš naplnit svou *dharmu* a pracovat na své vlastní *karmě*

- Gíta – volání k činu (politickému)

- základ indické tradice – náboženství nadřazené křesťanství, morálka nadřazená individualistické morálce Evropanů

- křesťanství založeno na Bhagavadgítě – odpověď misionářům odvozujícím Gítu z Nového zákona (odraz diskuse mezi evropskými badateli)

- filosofie Gíty:

- Bůh – osobní i neosobní, s atributy i bez nich

- Bůh – manifestován jako prakti, jako puruša a přesahující oboje (paramátman)

- cílem člověka – sjednocení s paramátmanem

- k tomu tři cesty: džňánajóga, bhaktijóga, karmajóga – nejsou odlišné, ale komplementární → po poznání následuje nutnost návratu do světa a jednání v něm

pro blaho všech (*lókasangraha*) – bez touhy po ovoci, nezaujatě

- pravé poznání – džňána – poznání, že vše je v Bohu, Bůh je ve všem, že Bůh je i ve mně a ten je stejný jako Bůh v jiných lidech, že není nikoho, kdo by nebyl zároveň já a není nikdo, kým bych nebyl já – vysvobození spočívá v poznání, že Bůh je ve všech bytostech, a tedy že lidstvo je jediný celek.
- Gítarahasja – srovnání západní a indické etiky (utilitaristické – Bentham a Mill) a společenské organizace

Gítarahasja: Tilakovo srovnání Západu a Indie

Západ	Indie
<i>Morálka</i>	
materialistická, založená na materialistické epistemologii (vědění redukuje na smyslové poznání)	Duchovní metafyzická, založená na sjednocení s brahma, přijímá existenci světa za smyslovými materiálními předměty
Poznáváme (svět) proto, abychom jej mohli užít – věci ve světě chápány jako prostředek uspokojení, užitku Dobro jako štěstí, štěstí jako měřítko	Jednáme nejen kvůli výsledku, ale kvůli utváření vlastního charakteru
-Materiální štěstí jako nejvyšší ideál člověka	Sjednocení s brahma je nejvyšší cíl, přitom materiální cíle nejsou opomíjeny
Dobře je cokoliv zprostředkovává materiální štěstí	Dobré je, co vede ke sjednocení s Bohem
Založeno na představě, že tento svět a tento život jsou jediný svět a jediný života - jediný život musí být naplněn maximálním možným množstvím světských věcí	Nezohledňuje jen dobro v tomto světě, ale také perspektivu dalších životů
Materialistická etika je egoistická	Je zaměřená na vzdání se „já“ a „mé“ a podněcuje perspektivu „my a naše“
Tento egoismus je založen na mylné domněnce, že k dosažení všeho stačí pouze vlastní úsilí	K dosažení výsledků nestačí vlastní úsilí, ale třeba pomoci svébytných sil mimo nás
Tato etika je vnitřně rozporná – materiální štěstí je nedosažitelné, protože materiální svět je podroben věčné změně	Protože cíle jsou nejen materiální, ale i duchovní – věčné
Tato etika je vnitřně rozporná – protože je založena na uspokojování tužeb a uspokojení tužby vždy jen následuje nová tužba	Neodmítá uspokojování tužeb, ale podněcuje k redukci množství tužeb, resp. podněcuje k tomu nepracovat pouze pro uspokojení tužeb
Materialistická etika je rozporná, protože uspokojení vlastní tužby je možné jen na úkor uspokojení jiných	Člověk odevzdává svou práci Bohu a jedná pro blaho všech
<i>Společnost</i>	
Materialistická	Založena nábožensky
Cílem je materiální a smyslové štěstí lidí	Duchovně i materialisticky orientovaná, založená na metafyzickém monismu, z něhož vyplývá společnost jako harmonický celek odlišných, ale vzájemně se doplňujících osob spojených jednotou s brahma a tedy se sebou navzájem
Vědění je zaměřeno na manipulaci a kontrolu – týká se věcí (přírody) i lidí	Vědění zaměřeno na porozumění a ocenění
Individuum neustále zdůrazňuje svá práva – zejména právo na štěstí	Zdůrazňuje závazky – vzájemné plnění závazků zajišťuje dobro společnosti jako celku
Společnost jako soubor nezávislých individuí – jediným pojtkem je momentální společný zájem, národy jsou stejně individualistické a zaměřené na své zájmy na úkor jiných → neustálý stav latentního konfliktu	Společnost založená na vzájemnosti, společnost jako harmonický celek